

ข้อมูลทางการบัญชี กับการบริหารธุรกิจ

ดร. ศิลปพร ศรีอินทร์*

“กระบวนการบริหารทุกขั้นตอนล้วนต้องการข้อมูลทางการบัญชี เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการวางแผนตัดสินใจและควบคุมการดำเนินงาน ผู้บริหารจะสามารถบรรลุเป้าหมายของธุรกิจได้ต้องอาศัยข้อมูลทางการบัญชีเป็นแนวทางในการบริหารงาน”

การบัญชีจึงมีบทบาทที่สำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจอย่างมาก นักบัญชีจึงไม่ได้เป็นเพียงแต่ผู้จดบันทึกข้อมูลทางการบัญชีและจัดทำรายงานทางการเงินเท่านั้น แต่ยังมีหน้าที่ในการจัดเตรียมข้อมูลทางการเงินและไม่ใช่ทางการเงิน เพื่อสนับสนุนการทำงานของผู้บริหารในการบริหารงานของธุรกิจ บทความฉบับนี้อธิบายถึงการใช้อข้อมูลทางการบัญชีในการบริหารธุรกิจ

สำหรับกระบวนการตัดสินใจ ข้อมูลทางการบัญชีเป็นข้อมูลที่มีประมวผลขึ้นจากเอกสารหลักฐานที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในองค์กร ผลลัพธ์ของข้อมูลทางการบัญชีจะนำมาใช้ในการตัดสินใจสำหรับการดำเนินงานทางธุรกิจ ผู้ใช้ข้อมูลทางการบัญชี ได้แก่ เจ้าของธุรกิจ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่หน่วยงาน ภาครัฐ หรือกลุ่มอื่นๆ ที่สนใจผลการดำเนินงานของกิจการ

ข้อมูลทางการบัญชี

วัตถุประสงค์สำคัญทางการบัญชี คือ การจัดการเกี่ยวกับข้อมูล เพื่อใช้ประโยชน์

เนื่องจากการบัญชีสามารถใช้อธิบายเกี่ยวกับลักษณะต่างๆ ของกิจกรรมทางธุรกิจ การบัญชีจึงเปรียบเสมือนเป็นภาษาธุรกิจ งานด้านการบัญชีมีความสำคัญอย่างมากต่อ

“asswาทกรสาส์น” ปีที่ 68 ฉบับที่ 7 กรกฎาคม 2564

* หัวหน้าภาควิชาการบัญชี รองศาสตราจารย์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ประธานคณะกรรมการดำเนินการศึกษาและทคโนโลยีทางบัญชี อุฏกรรณการกลั่นกรองมาตรฐานการบัญชี สาขาวิชาชีพบัญชีฯ

การดำเนินธุรกิจ เนื่องจากเป็นงานที่รวบรวมข้อมูลจากกิจกรรมธุรกิจในทุกๆ ด้าน เช่น ด้านการผลิต การตลาด การเงิน การบริหารทรัพยากรบุคคล เป็นต้น ข้อมูลเหล่านั้นนำมาประมวลผลเป็นสารสนเทศทางการบัญชี ซึ่งมีประโยชน์ต่อผู้ใช้ เพื่อประกอบการตัดสินใจในเชิงธุรกิจได้ทันเวลาตามต้องการ

ลักษณะของข้อมูลทางการบัญชี

ข้อมูลทางการบัญชีมีลักษณะแตกต่างจากข้อมูลประเภทอื่น คือ ข้อมูลทางการบัญชีใช้ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ กล่าวคือ ผู้ใช้ใช้ข้อมูลทางการบัญชีเพื่อตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ เช่น การลงทุน การซื้อ ขายสินค้า เป็นต้น ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลในอดีต หากผู้ใช้ข้อมูลเข้าใจความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในอดีตแล้วก็จะสามารถคาดหมายในอนาคตได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้น ข้อมูลทางการบัญชีมีลักษณะเชิงทางการเงินและเชิงปริมาณ การบัญชีเน้นข้อมูลเชิงปริมาณและเป็นตัวเลขจำนวนเงิน ข้อมูลทางการบัญชีเกือบทั้งหมดวัดออกมาในรูปของหน่วยเงินตราอย่างไรก็ดี ผู้ตัดสินใจไม่ควรใช้ข้อมูลทางการบัญชีแต่เพียงอย่างเดียว แต่ควรใช้ข้อมูลที่ไม่ใช่เชิงปริมาณ (หรือเชิงคุณภาพ) ด้วย

ข้อมูลบัญชีเกี่ยวข้องกับกิจการโดยเฉพาะ ผู้ใช้ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกิจการผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรมโดยรวม ภาวะเศรษฐกิจ สถานการณ์ทางการเมือง และปัจจัยอื่นๆ ข้อมูลต่างๆ เหล่านี้เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ แต่ข้อมูลบางส่วนเท่านั้นที่ได้มาจากระบบบัญชี การบัญชีให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจการใดกิจการหนึ่งโดยเฉพาะเท่านั้น ไม่ได้รวมถึงกิจการอื่นและข้อมูลสภาพแวดล้อมอื่นๆ

ผู้ใช้ข้อมูลทางการบัญชี

ผู้ใช้ข้อมูลทางการบัญชีประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายที่สนใจในกิจการ เช่น ผู้บริหารของกิจการ ผู้ลงทุน ผู้ให้กู้และเจ้าหนี้ ลูกจ้างหรือกลุ่มตัวแทน ลูกค้า รัฐบาลและหน่วยงานราชการ ผู้ใช้จะใช้ข้อมูลทางการบัญชีในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจเพื่อตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกัน เช่น

ผู้บริหารของกิจการ ต้องการข้อมูลทางการบัญชี เพื่อประโยชน์ในการวางแผน ควบคุมและตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ เช่น วางแผนด้านการตลาด การผลิต การจัดซื้อ การเงิน และควบคุมต้นทุนและค่าใช้จ่ายต่างๆ เป็นต้น ข้อมูลดังกล่าวอาจได้มาจากรายงานภายในหรือรายงานเพื่อการจัดการ

ผู้ลงทุน หมายถึง ผู้ลงทุนในปัจจุบันและผู้ที่จะตัดสินใจลงทุนในอนาคต ผู้ลงทุนต้องการข้อมูลทางการบัญชี เพื่อประเมินความเสี่ยงและผลตอบแทนจากการลงทุน รวมทั้งวิเคราะห์และประเมินผลการดำเนินงานของกิจการ ซึ่งจะช่วยในการพิจารณาตัดสินใจซื้อ ขาย หรือถือเงินลงทุนนั้นต่อไป

ผู้ให้กู้และเจ้าหนี้ ต้องการข้อมูลทางการบัญชีเกี่ยวกับทรัพยากรทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ทราบถึงความมั่นคงทางการเงิน สภาพคล่องและความสามารถของกิจการในการชำระหนี้

ลูกจ้างหรือกลุ่มตัวแทน เช่น สหภาพแรงงานต้องการข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงและความสามารถในการทำกำไรของนายจ้าง เพื่อช่วยประเมินความสามารถของกิจการในการจ่ายค่าตอบแทน

ลูกค้า ต้องการทราบข้อมูลทางการบัญชีเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ โดยเฉพาะกรณีที่ต้องพึ่งพากิจการ หรือต้องการมีความสัมพันธ์อันยาวนานกับกิจการ

รัฐบาลและหน่วยงานราชการ ต้องการข้อมูลทางการบัญชีเกี่ยวกับการดำเนินงานของกิจการ เพื่อช่วยในการกำหนดนโยบายภาษีอากร การจัดสรรทรัพยากร และการกำกับดูแล

คุณสมบัติของข้อมูลทางการบัญชี

ข้อมูลทางการบัญชีเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการตัดสินใจ ซึ่งควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

ความถูกต้องเที่ยงตรง หมายถึง ข้อมูลทางการบัญชีที่ดีจะต้องมีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ กล่าวคือ เป็นข้อมูลที่ไม่มีความผิดพลาด และปราศจากความลำเอียง เพราะประสิทธิผลของการตัดสินใจขึ้นอยู่กับความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูล ยิ่งข้อมูลมีความถูกต้องมากเท่าใดก็ยิ่งมีคุณค่าต่อผู้ใช้มากเท่านั้น

ความรวดเร็วทันต่อการใช้งาน หมายถึง การได้รับข้อมูลทางบัญชีอย่างทันเวลาต่อความต้องการใช้งาน เนื่องจากเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กรมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ถ้าได้ข้อมูลล่าช้าก็จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตัดสินใจด้วย สำหรับช่วงเวลาที่เหมาะสม คือ ผู้ใช้ต้องสามารถนำข้อมูลทางการบัญชีไปใช้ประโยชน์ได้ทันเหตุการณ์

ความสมบูรณ์ แม้ว่าองค์กรการจะมีข้อมูลทางบัญชีที่ถูกต้อง และได้มาอย่างรวดเร็วทันเวลาแล้วก็ตาม แต่ถ้าข้อมูลนั้นไม่ครบถ้วน

สมบูรณ์พอที่จะทำการวินิจฉัยได้ ข้อมูลนั้นก็ไม่สามารถใช้เพิ่มประสิทธิภาพของการตัดสินใจได้

เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ หมายถึง ข้อมูลทางบัญชีที่สื่อความหมายได้ครบถ้วนสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ที่จะนำไปใช้ในการตัดสินใจ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจต้องสามารถสร้างความแตกต่างในการตัดสินใจได้อย่างมีสาระสำคัญ โดยช่วยให้ผู้ใช้ข้อมูลยืนยันผลของเหตุการณ์ที่คาดการณ์ไว้ในอดีต และคาดคะเนผลของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ตรวจสอบได้ หมายถึง ข้อมูลที่ได้มาต้องสามารถตรวจสอบย้อนกลับไปถึงแหล่งที่มาได้ ทั้งนี้เพื่อให้มีการตัดสินใจอย่างรอบคอบไม่ผิดพลาด

การบัญชีกับกระบวนการ บริการ

กระบวนการบริหารประกอบด้วยหน้าที่งานหลัก คือ การวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการและการจูงใจ และการควบคุม ทุกหน้าที่งานของผู้บริหารเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การตัดสินใจของผู้บริหารจำเป็นต้องใช้สารสนเทศ ซึ่งส่วนหนึ่งได้มาจากระบบบัญชี ดังนี้

ข้อมูลเพื่อการวางแผน เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการพยากรณ์หรือการประมาณการข้อมูลในอนาคตและแผนงานต่างๆ เช่น การจัดทำงบประมาณ ซึ่งเป็นแผนงานที่วัดออกมาในรูปตัวเลข เช่น ยอดขาย ปริมาณการผลิต ปริมาณสินค้าคงเหลือ เป็นต้น

ข้อมูลเพื่อการจัดองค์กร เป็นการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกัฝ่ายบริหาร เพื่อประโยชน์ในการจัดองค์กร เช่น จำนวนพนักงานที่มีอยู่ในแต่ละแผนก อัตราเงินเดือนของพนักงาน ตำแหน่งต่างๆ ผลประโยชน์พนักงาน เป็นต้น

ข้อมูลเพื่อการสั่งการและการจูงใจ ข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงจากการปฏิบัติงานของพนักงานจะนำมารวบรวมไว้ในระบบบัญชี รายงานยอดขายตามพนักงาน ผู้บริหารสามารถเรียกดูเพื่อสอบถามการปฏิบัติงานที่ผ่านมาได้ตลอดเวลา สารสนเทศผลการปฏิบัติงานเหล่านี้จะใช้เป็นเครื่องมือของการสั่งการหรือการจูงใจการปฏิบัติงานของพนักงานได้

ข้อมูลเพื่อการควบคุม มาจากผลการปฏิบัติงานจริงที่นักบัญชีเก็บรวบรวมเปรียบเทียบกับงบประมาณ ข้อมูลเพื่อการควบคุม จะนำเสนอในรายงานผลการปฏิบัติงานซึ่งจะทำให้ทราบว่าเกิดผลต่างระหว่างผลงานกับแผนงานเป็นที่น่าพอใจหรือไม่พอใจ

มากนักน้อยเพียงใด ผู้บริหารที่รับผิดชอบต้องชี้แจงเหตุผลหรือให้คำอธิบายของสาเหตุของผลต่าง ตลอดจนเสนอแนะแนวทางแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้น

ข้อมูลทางการบัญชีเพื่อการวางแผนและควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการวางแผนและควบคุม ได้แก่ งบประมาณ ซึ่งเป็นกระบวนการวางแผนเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลทางการเงินทั้งหมด การจัดทำงบประมาณต้องอาศัยการประมาณการในช่วงเวลาของปีงบประมาณ หลังจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็คือ การวางแผนระยะสั้น ซึ่งก็คือการจัดทำงบประมาณ นั่นเอง งบประมาณสำหรับหน่วยงานแต่ละแห่งอาจไม่เหมือนกัน เนื่องจากหน่วยงานแต่ละแห่งมีลักษณะการดำเนินธุรกิจที่แตกต่างกัน งบประมาณที่จัดทำขึ้นโดยทั่วไปมีลักษณะเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง หรือกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เฉพาะช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งในอนาคต และเป็นข้อมูลที่เป็นตัวเลข

การจัดทำงบประมาณทำให้ทุกหน่วยงานมีการวางแผนในช่วงเวลาหนึ่ง การร่วมมือกันจัดทำงบประมาณช่วยให้ทุกคนในหน่วยงาน

ต้องวางแผนและมีการคิดล่วงหน้า ซึ่งจะทำให้เกิดแผนรวมของกิจการ ถึงแม้ว่าการวางแผนไม่ใช่หลักประกันความสำเร็จของกิจการ แต่งบประมาณถือเป็นข้อมูลขั้นพื้นฐานที่สำคัญซึ่งช่วยเสริมให้เกิดความสำเร็จได้ งบประมาณให้ประโยชน์ต่อกิจการ เนื่องจากการจัดทำงบประมาณทำให้กิจการต้องมีการวางแผนล่วงหน้า การวางแผนทำให้ผู้บริหารต้องพิจารณาถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และวางแผนแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น กิจการจะนำแผนงานของทุกหน่วยงานมารวมกัน เพื่อจะได้ปรับปรุงให้แผนงานของแต่ละหน่วยงานสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นการลดข้อขัดแย้งและปรับปรุงให้บรรลุเป้าหมายรวมของกิจการในที่สุด

งบประมาณให้ประโยชน์ในการควบคุมเหตุการณ์ต่างๆ ตามแผนงานที่กำหนด และเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารใช้พิจารณาประกอบการวางแผนในอนาคต งบประมาณที่ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการจัดทำจะช่วยสนับสนุนให้เกิดแรงกระตุ้นในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การรายงานผลการปฏิบัติงาน เปรียบเทียบกับงบประมาณทำให้ทราบถึงข้อแตกต่าง

ที่เกิดขึ้น กิจการจะแก้ไขปรับปรุงการทำงาน ให้มีประสิทธิภาพโดยวิเคราะห์หาสาเหตุของ ข้อแตกต่าง การแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงาน ถือเป็น การควบคุม เพื่อให้การทำงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด เช่น การควบคุมต้นทุน การควบคุมค่าใช้จ่ายทางการตลาด เป็นต้น

โดยสรุปแล้ว งบประมาณทำให้เกิดการ ประสานงาน การวางแผนร่วมกันตัดสินใจ และ ใช้ในการควบคุมการปฏิบัติงาน งบประมาณ ทำให้เกิดระบบการจัดการซึ่งเป็นระบบขั้น พื้นฐานในการบริหารงาน งบประมาณยังเป็น เครื่องมือในการวางแผนและควบคุม เมื่อกิจการ วางแผนในรูปของข้อมูลที่เป็นตัวเลขแล้ว ฝ่าย ปฏิบัติการจะปฏิบัติงานตามแผนงานที่กำหนด หลังจากปฏิบัติงานไปแล้วกิจการจะรวบรวม ข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการประเมินผลงาน โดยทั่วไป ฝ่ายบัญชีจะทำหน้าที่รวบรวมข้อมูล ทางการเงินที่เกิดขึ้นโดยจัดทำเป็นระบบรายงาน ซึ่งเรียกว่า “รายงานการปฏิบัติงาน”

รายงานการปฏิบัติงานแสดงให้เห็นถึง

ผลต่างที่เกิดขึ้นระหว่างข้อมูลจริง (ที่เกิดจาก การปฏิบัติงาน) กับงบประมาณ ผู้บริหารจะใช้ รายงานการปฏิบัติงานเป็นเครื่องมือในการ ประเมินผลงานของผู้ใต้บังคับบัญชา และ ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและจัดทำ งบประมาณสำหรับงวดถัดไป

ผู้บริหารใช้ข้อมูลทางการบัญชีใน กระบวนการบริหารทุกขั้นตอน ตั้งแต่การ วางแผน การจัดการองค์กร การสั่งการ และ การจูงใจ การควบคุมและประเมินผล และ การตัดสินใจ ข้อมูลที่ผู้บริหารต้องการอาจ แตกต่างกันตามสถานการณ์ สภาพแวดล้อม และปัญหาที่เกิดขึ้น **ข้อมูลทางการบัญชีควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ได้แก่ ความถูกต้องเที่ยงตรง ความรวดเร็วทันต่อการใช้งาน ความสมบูรณ์ ความเกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจ และตรวจสอบได้**

